

METAPHYSICES
PARS POSTREMA.
THEOLOGIA NATURALIS.
DISSERTATIO UNICA.
Omni argumentorum genere,
Existencia Supremi Numinis in-
victissimè demonstratur.

DE D^O quantum ad Metaphysicam spectat actus, expendemus, an ratione naturali possit illius existentia ostendis; tempus enim non fere, ut in expoundendis Divinae Essentiae attributis immoremur, hoc enim, quum Sacrae Theologie studio animum applicueritis, oportunius expendetis.

Atheos (p) dicitur, qui Supremi Numinis existentiam insciatur. Dei nomine intelligitur, ens à se, atque adeò necessariò existens, plenum rationis atque consilii, à quo adspectabilis mundus, quaeque in illo sunt, condita fuerint, & facta regantur. Haec definitio nominalis est. In ea tamen consentire omnes, (ut ait Cl. à Brixia), arbitror insciari posse neminem, ut enim habet Cicero (q), Deus qui intelligitur à nobis, non alio modo intelligi potest, nisi mens soluta quadam & libera, se-

(p) Sint rē verā Athei, an non, magna quaestio est. Nullos exutisse Atheos, aliqui Viri docti putarunt, maxime vero antiquos Philosophos nullmodo Atheos dici posse, contendit Johann. Christophorus Wolffius in libro de Atheismi falso suspectis, & alii post eum. E contrario Verores plures Atheos fuisse, defendit post alios Johan. Henricus Poppius. De Atheismo Philosophorum Gentium celebriorum, & Buddeus de Spinozismo ante Spinosam.

(q) Tusc. Lib. I. cap. 27.

gregata ab omni concretione mortali, omnia sentiens, & mo-
vens, ipsaque praedita motu sempiterno. His positis inqui-
rendum est, an sit evidens evidentiā physica, D^OUM existere? Lo-
quimur de physicā evidentiā, nempe de ea, quae sufficit ad extor-
quendū adsensum constantem, atque firmum, non à protervo, de-
que omnibus dubitante, sed à viro veritatis amatore ingenuo, Rem
quippe cum his agere, in animo mihi non est hoc loci, qui adeò
inficiantur omnia, ut ne ipsa quidem prima cognitionis principia,
eti^m evidentissima sint, pro veris sine dubitatione admittant. Sacris
horum sophismata, & cavillationes convellere.

Dico, igitur evidens est, evidentiā physica D^OUM existere.
Prob. I. ex perpetuo, constantique omnium nationum, populorum
que consensu: quod enim natura universaliter confitetur, necesse est,
verum esse Naturam, enim universaliter mentiri, impossibile est.
Omnes porro gentes, nationes omnes, quantumvis feras, ac barbaras
in id perpetuo consentire, ut supremum aliquod Numen ad-
mitterent, adeò apparent est, ut negari ab eo tantum possit, qui
in Historiis plane hospes fuerit. Nulla gens est, (iungit Tullius.)
neque tam immanuera, neque tam fera, quae non
etiam si ignorat, qualiter habere D^OUM deceat, tamen habendum
sciat.

Ec sane nisi id cognitum, comprehendensque animis habe-
remus inquit Audat. Cicero (s), non tam stabilis opinio per-
maneret, nec confirmaretur diuturnitate temporis, nec una se-
culis, aetaribusque hominum inventerari potuisset. Etenim vide-
mus ceteras opiniones fictas acque vanas diuturnitate extabuisse.
Quis enim hippocentaurum fuisse, aut chimaeram putat?
Opinionum enim commenta deleat dies, naturae judicia con-
firmat. Sed licet jam, ut cum eodem Tullio, loquar, (t) (&
haec erit secunda probatio) licet inquam, remota subtilitate dis-
putandi, oculis quodammodo contemplari pulchritudinem retum
earum, quas Divina Providentia dicimus constitutas.

At principio terra universa cernatur, locata in media
mundi sede, solida & globosa, & undique ipsa sese nutibus suis
conglobata, uestita floribus, herbis, arboribus, frugibus; quorum
omnium incredibilis multitudo insatibili varietate distinguitur.
Addo, hanc sonum gelidas perennitatem, liquores perlucidos am-
plitudines, saxorum asperitates, impendentium montium altitu-
dines, immensitatesque camporum. Adde etiam reconditas auri,
argentique venas. Quae vero, & quam varia genera bestiarum
vel cicurum, vel ferarum? qui volucrum lapsus, atque cantus
qui pecudum pastus? quae vita silvestris?

Quid (x) Lib. I. de Legib. Cap. 8.
(s) Lib. 2. de Nat. Deor.
(t) Lib. 2. de Nat. Deor. Cap. 32.

, (d) moveri aliquid videamus, ut sphærom, ut horas, ut alia per-
,, multa non dubitamus, quin illa opera sint rationis; quin au-
,, tem impetum caeli admirabili cum celeritate moveri, verisque
,, Videamus constantissime conscientem vicissitudines anniversar-
,, ias, cum summa salute, & conservatione rerum omnium, du-
,, bitamus, quin ea non solum ratione issint, sed etiam excedent
,, quidam, divinaque ratione? ¹⁶⁷ Ludeo itaque argumentum ita paucis confidere. Si est ali-
,, quid in rerum naturā, quod hominis mens, quod ratio, quod visus
,, quod potestas humana efficere non possit, est certe quod illud
,, efficit, homine melius. Atqui res caelestes, omnesque eae quarum
,, est ordo sempiternus ab homine confici non possunt. Ese igitur id,
,, quo illa conficiuntur, homine melius. Id autem quod potius di-
,, xeris quam Deus? Etenim si Deus non est, quid esse potest in
,, rerum naturā homine melius? In eo enim sola ratio est, quā nihil
,, potest esse praestans. Esse autem hominem qui nihil in
,, mundo melius esse, quam se, putet, desipientis arrogantiae est,
,, ne dicam amentiae. Ego est aliquid homine melius. Est igitur
,, Deus.

172. Prob. 3: ex humani corporis structurā, quaē dēo mirabili est, tamque stupenda, ut supremi opificis existentia plane ad-
,, évidentiam per eam, si considerata diligenter fuerit, optimèque
,, perspecta contra Atheum evincatur. Age, circunspsice humani cor-
,, poris opificium, scujus admonitione perdisce, quis tam pulchrae
,, imaginis conditor, quis oculorum pictor, quis nates, auresque
,, tornavit, quis labia distendit oris, quis nervos tetendit, atque li-
,, gavit, quis irrigavit venas, quis ossa congesit solida, quis carnem
,, pellicula tenui circumexit, quis digitos, articulosque discrevit,
,, quis fundamenta pedis extendit, quis perforavit poros, atque mea-
,, tus aperuit, quis pulmonum exculpit fistula?

173. Vide quot Divinae Artis opera in unā materiā demons-
,, trantur, singulaque pulchra, recteque dimensa, nec non propriis
,, invicem officiis differentia. Quisnam singula fixit? Nonne haec
,, solus ipse Deus cuncta, propria voluntate molitus est? Et quin
,, statuam, & imaginem absque fabro, & pictore fieri, nullus adse-
,, rete audeat, miram hominis fabricationem sine conditore constituisse
,, putabimus? Ipsi demum humana mens, ejusque vires atque operatio-
,, nes, nonne ostendunt, & quidem ad evidenter usque Supremum ex-
,, tractare. Numen a quo condita tam sublimis substantia fuerit, in corpore
,, posita, eique ineffabiliter copulata? Certe animum, mentemque ho-
,, minis, rationem, consilium, prudentiam, qui non divina cura per-
,, fecta esse perspicit, his ipsis rebus mihi videtur prorsus carere.

174. Prob. 3, & ab Atheis quaero cum Tullio (x), cur si vo-
,, lunt,

(a) Loc. citat.

(x) Loco citat. cap. 47.

lune, naturalia quaeque composita, ipsumque mundum ornatissimum atque pulcherrimum ex tēmē concursantibus atomis non tantum fieri potuisse, sed factum esse te ipsā; cur, inquam, ipsi quoque non dicant, si innumerabiles unius & viginti formae litterarum aliquò conjiciantur posso ex his Annales Ennius ut deinceps legi possint effici? Id certe minus quam unum vale animalculum, ne dicam quam tota ipsa mundi machina operosum est! Cur non Annales Enni, sed unus tantum Virgilius versus nūquām hanc ratione effectus est? Praeterea, (ut egregie idem Cicero argumentatur (y), si mundum efficere potest concursus atomorum, cur porticum, cur templum, cur domum, cur urbē non potest, quae sunt minus operosa, & multò quidem faciliora? Certe ita tēmē Athei de mundo efficiunt, ut mihi quidem nūquām admirabilem hunc Caeli ornatum suspexisse videantur.

175 Adde cum Lactantio (z). Si fortuitis atomorum concursionibus nascuntur omnia, cur nūquām fortuitum accidit, sic coiro illa principia, ut efficerent animal ejusmodi, quod naribus potius audiret odoraret oculis, auribus cerneret? Ceterū ea ipsa quam usurpant rationē jugulantur Athei. Dicunt non repugnare ut mundus heret ex atomorum concusione fortuita, & si non repugnat, nullam esse rationem cur hoc modo re ipsā factum non fuerit. At contra ipsos ira hoc idem urgetur argumentum. Non repugnat ne existat causa plena rationis, quae ad eam combinationem, quae nū habet primigenias aromos determinaverit ergo causa istiusmodi re ipsa existit.

176 Prob. 5. Ipsa namque rerum contingentia invictissimum omnium iudicio argumentum est Deum existere. Hinc etenim sit, ut admittere, vel inviti cogamur Ens aliquod nū se, & necessariō existens, à quo res quae existunt contingenter, suum deinde esse receperint. Certum est itaque repugnare ad evidentiam, ut omnes ens sit ab alio. Quum enim extra collectionem omnium entium, nullum habeatur ens, collectio omnium entium esset à nihilo tanquam ab efficiente causa, si omne ens haberet ab alio ut existeret. Igitur aliquod datur ens non ab alio. Quod autem est non ab alio, & est, à se ipso est, ut patet, ergo aliquod necessariō datur ens, quod à se existit.

177 Similiter repugnat ut tota collectio entium sit contingens. Si enim tota est contingens, tota ita existit, ut non esse ex aequo potuerit. & si ex aequo potuit non esse, nulla est ratio cur ad existendum potuisse quam ad non existendum fuerit determinata, nisi forte placeat dicere illam collectionem determinasse se ipsam ad existendum, quoniam (ut ait Cl. à Brixia) nihil magis absurdum est, nūlque lassum magis dignum. Datur ergo ens necessarium.

(y) Loco citat. cap. 37.

(z) De Opificio Dei cap. 6.

(x) Loco citat. cap. 42.

sarium, & quidem tale, ut in eo contineatur ratio, cur contingēntia entia existunt. Pluræ aliae sunt hujus dignissimi argumenti invictissimæ demonstrationes, quas videre potestis apud Cl. Thomam Mariam Cerboni (a)

Atheonum cavillationes refutantur.

178 O PP. 1. Existēntia Dei est articulus fidei: ut enim habet Apostolus (b), accedentem ad Deum oportet credere quia est: ergo nequit ratione naturali demonstrari. Dist. antec.: est articulus fidei adeò nempe, ut nonnisi per revelationem cognosci possit, nego, hoc est, admitti debet per fidem, si per rationem non innescat, conc., & nego conseq. Porro nullam in eo esse repugnantiam, ut existēntia Dei per media cum naturalia, tūm supernaturalia innescere nobis possit, manifestum adeò est, ut demonstratione non indigeat. Praeterea, quum Fides Divina sit adsensus datus alicui propositioni ex revelatione Divinā tamquam motivo, prius est hominem esse certum de existēntiā Dei, quam ipsum moveri ad assentendum ex autoritate Dei revelantis. Hinc sensus testimoniū supra laudati, hic est: quisquis accedit ad Deum, id est, quisquis vult amplecti veram Religionem, debet esse certus de existēntiā Dei.

179 Vel propter metum, vel propter ignorantiam causarum, vel propter fraudes imperantium, atque Legislatorum, vel demum propter educationem factum fuisse ut omnes homines in aliquam Religionem consenserint Hobbesius (c), Spinoza (d), Bayle (e), Tolandus (f) & alii complures falsò & temerē conteudunt.

180 Opponunt itaque: homines quia natura sua infirmi sunt & rerum futurarum expectatione solliciti, res formidolosas faciliē sibi fingunt: ergo probabile est metu inductos fuisse, ut aliquod Supremum Numen admitterent. Nego conseq. Nam sicut multi in metu, ita etiam plures in audaciam naturaliter inclinat: ergo metus non potest esse causa universalis ob quam omnes in rem aliquam unanimiter consentiant. Deinde homines libertatis, & dominii amantes esse ex sua ipsis natura Athei fatentur cum Hobbesio (g); sed impossibile est apud omnes homines naturalem dominii, & libertatis cupiditatem ita obrutam esse inani metu, ut

(a) In Theologia Naturali, & Reuelata.

(b) Ad Heb. c. 11.

(c) Leviath. cap. 12.

(d) Tract. Theolog. Polit. cap. 19.

(e) Tom. 3. Opp. P. 1. Pensées sur la Comète §. 107, & seq.

(f) Pensées Philosophiques, & alibi.

(g) De Cive cap. 1. §. 4.

omnes convenerint in confingendo Supremo Numinis: ergo Athei qui utrumque ponunt secum ipsis pugnant.

181 Opp. 3: homines ab ipsa natura insitum habent investigare causas rerum; si autem veras adsequi non potuerint, supposititas sibi fingunt: hinc Deum existere, sibi falso persuaserunt, ut primum principium rerum omnium se adsequitos esse gaudenter: ergo ignorantia & error in causa fuere est Deus aliquis admitteretur ab hominibus. Nego antec. & conseq.: quae enim propter ignorantiam constituta sunt inanibus levibusque rationibus innituntur: ergo facile refelli possunt: ergo impossibile est, ut peritissimi quique in eo consentiant. Quam absurdum ergo est, & ab omni ratione alienum, cunctas nationes, easque inter se dissitas, nullamque invicem communicationem habentes convenire potuisse in uno eodemque epoche, & genere fictionis.

182 Opp. 4. Quum inteligerent Legislatores fore ut cives in officio multo facilius continerentur si aliquod Supremum Numen existere crederent, à quo puniri possent dum male agerent, eorum astutia factum est, ut Religio in populos introduceretur, atque propagaretur: ergo ab ipsis Legislatoribus, Religionis origo repetenda est. Nego antec. Opiniones namque, quae hominum calliditate disseminantur, praecipue si inde fiat, ut haud leve gravamen omnibus imponatur, diutius non perdurare, experientia compertum est. Ergo quum haec consensio, quamvis homines propter eam pluribus legibus subjecti sint, semper perduraverit, Nam ab astutia Legislatorum originem habere non potuit. Deinde barbarae quoque gentes, quae nemini subjectae essent in aliquam Religionem semper consenserunt, ipsaque Religio una cum humano genere suum ortum habuit.

183 Opp. 5. Saepissime contingit, ut certissimum id habeamus, quod vanum atque inane in se est, tūm propter praejudicia, tūm etiam propter educationem, institutionemque, quam in pueritia habuimus: ergo etiam Religio ab hisce duobus principijs dimanasse potuit. Nego antec. Nam quod omnino diversum est, in unius, ejusdemque rei consensionem inducere non potest: sed educatio atque institutio apud gentes omnino diversa est, semperque fuit, indeque contigisse videmus, ut mores eorum, atque consuetudines diversae sint: ergo. Deinde educationis, atque institutionis praejudicia depelluntur si ad veritatem adsequendam animus siq[ue] adjiciatur; sed licet omni aetate non defuerint, qui meditationi scientiarum operam dederint, nullus tamen fuit, (si unum aut alterum delirantem excipias) qui ab hac communī consensione recesserit: ergo.

184 Dices: fuere Philosophi qui nullos Deos esse putarunt teste Tullio (h). Quatuor autem Atheistarum sectas physicas Cu-

(h) De Nat. Deor.

dwortus (i) distinxit: ergo Secundo: DEUM nemo vidit unquam ergo credimus Supremi Numinis existentiam ex praceptorum institutione, & parentum educatione. Ad primum nego conseq. Ex eo namque quod nonnulli Philosophi contra hanc consensionem pugnaverint, majorem in ea vim inesse ad persuadendum recte concluditur; ex hoc enim evincitur hanc universalem consensionem, non ab ignorantia, errore, educatione, aut aliquo praejudicio dimanasse, sed profluxisse ab interna voce naturae, ab ipsa ratione, quae unicuique congenita est, ab ipso naturali lumine, quod propter inepias paucorum delirantium philosophorum nunquam obscurari potuit. Ad secundum dist. antec.: nemo vidit in se, conc., in ejus operibus, nego, & conseq. 2 Quis enim animum vidiit unquam? Eum tamen agnosco ex ejus operibus, quia cogito, &c.

185 Opp. 6. Gentium consensus si ut firmum ad suadendum argumentum admittatur, multa absurdia consequantur: ergo. Prob. antec. Polytheismus consensui gentium fuit constitutus; nam si Iudei excipiuntur omnes in eum consenserunt. Secundo. Unaquaque natio ob consensum majorum suorum Religionem suam Religioni alterius praefetti deberet. Tertio. Multos errores disseminatos, variasque superstitiones consensu gentium fuisse institutas, nullus ignorare potest: ergo. Respondeo cum distinctione: & in hisce omnibus consensus certus, atque universalis fuit, nego, incansans, incertus, atque particularis, conc. Consensus ergo, ex quo ad rem aliquam suadendum firmissimum argumentum desum posse contendimus, ejusmodi esse debet, ut omnes cunctarum nationum, omniumque temporum homines firmiter, constanterque, complectatur.

186 Opp. 7. Oritur à praejudicio, quod dicamus aliquem esse ordinem in mundo, nimurum, inquit Spinoza, ex eo, quod homines in se, & extra se multa invenerint sibi utilia ex. gr. oculos ad videndum, herbas, & alimenta ad nutritionem, Solem ad illuminandum, &c., inde factum est, ut statim judicaverint, ita omnia ab aliquo agente parata & disposita fuisse: ergo ex opificio, & ordine mundi non recte probatur Deum existere. Neg. antec. Non magis enim praejudicio laborant homines dum iudicant ex. gr. partes organicas oculorum ab opifice sapientissimo paratas, & dispositas fuisse, non autem fatali quadam necessitate coaluisse, quam praejudicio laboraret ipse Spinoza (cujus est haec cavillatio) si vel considerando structuram aedificiorum, vel horologii fabri- cam, suspicareret causas intelligentes, à quibus singulari industria fuerunt disposita; atqui praejudicio non laboraret Spinoza, si causas ejusmodi vel existere, vel extitisse suspicaretur: immo habebetur ut insanus, si haec omnia fatali quadam necessitate disposita fuisse contenderet; quam igitur potiori jure ex mirabili totius mun-

ELEM. REC. PHILOSOPH. P. II.

186. dispositione sine praecordio compemus existere opificem summe intelligentem.

187. Non injocundum vobis fore existimò, si argumenta aliqua quae exponit P. Hieronymus Maria Buzzi in Accurata Synopsi Theologiae Cl. P. Joh. Laur. Betti totidem verbis exscripta vobis proponam: vel ex hoc namque cognoscetis quam perspicue omnia complectatur, quam nitide proponat, quamque uile Theologiae ejusmodi studium vobis postea futurum sit (*).

188. Opp. 8. Mundum à Dño conditum non fuisse pluribus argumentis ostenditur: ergo ex ejus Opificio Dei existentia non probatur. Antec. prob. 1. Percipi enim nequit DEUM AEternum mundum fecisse mortalem, idque repente, quum tot seculis ante cesaverit. Quam indè cooperit gloriam, aut gaudium, qui nunquam potuit gloria, aut felicitate carere? Quibus instrumentis aut ministris sit usus? Si lucem postea creavit, quomodo non antea jacuerit in tenebris? Ergo Deus mundum non condidit. Secundo. Vel Sapientibus mundum Deus condidit, vel insipientibus; atqui neutrō condidit, nam illi sunt pauci, isti prorsus indigni: ergo nulli condidit.

189. Tertio. Nullus est ordo in ejus partibus, quarum aliae deserte, aliae belluis tantum, aut volucribus aptae, ut aëri, montes, mares, paludes. Agri verò non nisi labore improbo fruges emittunt, quae saepè grandine, aut illuvione pessundantur: ergo à Dño Sapientissimo creatum non est. Quarto. Ferae pessimae, pestilentialiae, fames, morbi, Dei Providentiam evertunt: ergo. Quinto. Vagitus infantium, corporis nuditas, & calamitates innumerae, quibus homo quovis animalculo est miserior, satis probant mundum à Dño in ejus gratiam non fuisse constructum: ergo mundus à Dño non est conditus, ac proinde ex mundi Opificio non bene probatur Supremi Numinis existentia.

190. Respondeo neg. antec., & ad prim. prob. nego etiam antec., cui etiam Epicurei respondere debent, qui materiam aeternam statuant licet mundo initium atque interitum tribuant. Porro in aeternitate, ubi ait S. Augustinus. (k), nulla creatura est, cuius mutabilibus motibus tempora peragantur, tempora omnino esse non possunt. Galibi (l). Si ante Coelum & terram nullum erat tempus, cur quaeritur, quid tunc faciebas? Neque Deus ministris, aut instrumentis indiguit, quae infirmitatem declarant artificis, neque in tenebris jacuit aliquando ille qui semper fuit lux vera. Ad 2. nego min. Deus enim primo propter secundè propter sapientes condidit universum. Quod verò alii sint

(*) Hac Synopsi uitum in Colleg. Salesiano ad studium Sacrae Theologie.

(k) Lib. XII. de Civit. Dei Cap. 15.

(l) Lib. XI. Confess. cap. 13.

ELEM. METAPHYSICS. 13

191. malis, id non à Deo est, sed ab homine quem Deus posuit in manus consilii sui, melius esse ratus de malis benefacere, quam mala nulla esse permittere.

192. Ad 3. neg. antec. Nulla enim est orbis pars, unde homini communodium non accedit. Montes puriorē aërem, saltus passus, rupe metallū & marmora suppeditant. Flumina pisces alunt, hortos irrigant, urbes ostendunt, & muniunt. Mare nobes & imbrés agrorum feracitati conferunt, mercesque è remotissimis oris transvehit. Calor & frigus etiam prosunt, is enim tellurem gravidat, ille fruges maturat: ergo &c. Ad 4. & 5. nego antec. A Brunnae ecclēsia & mors ipsa sunt originalis peccati stipendia. Sed quia haec Atheus irridet. Respondeo 2.: ex his induci homines ad terrenarum rerum contemptum, industriamque laudabilem: monerunt parce vivant, nec nimis Venere ac vino sibimontem accelerent. Ferarum verò nulla est, quae aut opem nobis, aut victimū, voluptem, aut medelam non praebat. Ad ult. neg. antec. Melior est enim cum imbecillitate sapientia, quam sine ratione, & vel maxima fortitudo. Haec tenus P. Buzzi.

193. Opp. 9. Non est certum adspectabile mundum existere: ergo Dei quoque existentia incerta erit. Resp. 1. neg. antec. Non enim unum est argumentum, quo corporum existentia contra Idealistas evincitur. Resp. 2. neg. conseq. Demonstratur enim Supremi Numinis existentia ex eodem quod existat ens contingens, ipsa nimis humana mens, cujus existentiam inficiari nequit Idealista, quin velit neminem, ne quidem de propria existentia habere certitudinem posse, quod quam falsum sit, ne dicam amplius, non est, cur longo sermone ostendam.

194. Opp. 10. Ex eo quod existat ens contingens colligi certò nequit extare ens necessarium: ergo. Prob. antec.: potest extare ens necessarium, quin existat ens contingens: ergo vicissima potest extare ens contingens, quin existat ens necessarium. Resp. cum Cl. à Brixia neg. antec. ad cuius probationem permitto antec. & nego conseq. Ratio discriminis est evidens. Quum enim in ente contingente non detur ratio sufficiens cur ipsum existat potius, quam non existat, nequit extare ens contingens quin detur etiam necessarium in quo sufficiens illius ratio contingatur. Contra vero res se haber loquendo de ente necessariò. Hoc enim tale est, ut rationem suae existentiae comprehendat.

Dices: existentia entis contingens non est necessariò conexa cum ente necessario, alioquin ens contingens necessariò existet: ergo potest extare ens contingens quin existat ens necessarium. Dist. antec.: id est, non est hujusmodi ut haberi nequeat ens necessarium quin habeatur contingens, conc., hoc est potest extare ens contingens, quin existat necessarium, nego, & conseq. Verum est existentiam entis contingens, non adeò esse connexam cum ente necessariò, ut extare nequeat ens necessarium; quin exis-

rat ens contingens. Non enim ens contingens necessariò producitur. At est falsum existentiam entis contingens non ita conagxam esse cum ente necessario, ut prorsus repugnet haberi ens contingens, quin necessarium habeatur. Quum enim ens necessarium rationem obtineat, cur existat contingens, contradic̄tio est, ut existat ens contingens, quin existat necessarium; quemadmodum evidens in eo est pugna, ut sit effectus, quin causa existat.

195 Opp. demum. Evidenter non repugnat processus in infinitum in causis efficientibus: ergo evidenter non constat admittendam esse causam, quae sit omnium prima. Omissa antec. neg. conseq. Existenta siquidem Dei demonstrata à nobis ex eo non est, quod infinita causarum series repugnet. Sive enim repugnet, sive non, semper verum est causam à se existentem admitti operere: quum fieri nequeat ut tota entium collectio ea ratione sit, ut non esse ex aequo potuerit. Esse itaque DEUM. O. M. indubitum est. Si enim (verbis Ciceronis perorabo) „Si enim ratio mecum facit, si eventa, si populi, si nationes, si Graeci, si Barbari, si majores etiam nostri, si denique hoc semper ita patet, tacum est; si summi Philosophi, si Poetae, si Sapientissimi Viri, qui Respublicas constituerunt, qui urbes condiderunt: tandem bestiae loquuntur, expectamus, hominum consentiente auctoritate contenti non sumus. „? (m). Atque haec de Theologia Naturali totaque Metaphysica dicta sufficiant.

INDEX
METAPHYSICES.
ELEMENTORUM
RECENTIORIS PHILOSOPHIAE
PARS ALTERA.
ELEMENTA METAPHYSICES.

ELEMENTA METAPHYSICÆ.

PRAEFATIO

METAPHYSICES PARS I. ONTOLOGIA.	Pag. 1.
DISSERTATIO UNICA. De Ente, ejusque speciebus, & proprietatibus	3.
CAP. I. De Ente in communi, ejusque divisione	ibid.
CAP. II. De Essentia, Existentia, & Subsistentia..	7.
CAP. III. De aliis proprietatibus, vel attributis entis, sive de Unitate, Veritate, & Bonitate	9.
METAPHYSICES PARS ALTERA. PSYCHOLOGIA, sive de Anima rationali	12.
DISSERTATIO I. De Origine, spiritualitate, & immortalitate mentis humanae.	
CAP. I. De Animae origine, & quo tempore corpori infundatur	ibid.
Argumenta contra primam conclusionem	15.
Argumenta contra ceteras conclusiones	17.
CAP. II. Expenditur an humana mens sit substantia spiritualis, num vero corporea?	21.
Materialistarum argumenta solvuntur	25.
CAP. III. An Anima nostra sit immortalis, num vero in morte una cum corpore pereat?	30.